

УДК 69:657.474

О. А. ТОПОРКОВА¹, В. С. ШРУБКОВСЬКА¹¹ Каф. «Облік, аудит та інтелектуальна власність», Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, вул. Лазаряна, 2, 49010, Дніпропетровськ, Україна**ВИТРАТИ НА БУДІВЕЛЬНО-МОНТАЖНІ РОБОТИ –
КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ**

Розглянуто основні ознаки класифікації витрат на будівельно-монтажні роботи, визначено напрямки організації бухгалтерського обліку залежно від об'єктів.

Ключові слова: будівельно-монтажні роботи, витрати, об'єкт обліку, класифікація, собівартість

Вступ

У зв'язку з тим що облікова інформація в сучасних умовах стає головним орієнтиром ухвалення необхідних управлінських рішень, перед керівництвом підприємств України виникла гостра необхідність трансформації традиційних підходів до обліку виробничих витрат. Організація обліку з урахуванням технологічної специфіки має безпосередній вплив на ефективність аналізу витрат у процесі управління підприємством, яка забезпечується глибоким розумінням суті витрат діяльності і їх економічно обґрунтованою класифікацією. Завдання виробничого обліку – отримати інформацію про хід виробничого процесу в окремій господарській системі за допомогою мікроекономічного аналізу й відобразити її з метою ухвалення точних управлінських рішень.

Постановка задачі

Питанню організації обліку витрат на будівельно-монтажні роботи присвячено багато наукових праць вітчизняних вчених. Особливо актуальною ця проблема стала з набуттям чинності нових Методичних рекомендацій з формування собівартості будівельно-монтажних робіт з 01.04.2011 року.

Дискусійним є питання щодо нормативно-методичної бази обліку в будівельних організаціях [2; 4; 6].

Останнім часом науковці наголошують на необхідності дослідження галузевих особливостей та їх впливу на організацію обліку [3; 5; 8].

Ефективність управлінських рішень має пряму залежність від об'єктивності, достовірності та повноти отриманої обліково-аналітичної інформації. У сучасних умовах діяльності будівельних підприємств практика обліку не завжди відповідає вимогам внутрішніх користувачів [8, с. 3].

Основною метою статті є систематизація ознак, за якими класифікуються витрати на будівельно-монтажні роботи, та визначення основних напрямів організації обліку таких витрат.

Результати

Класифікація витрат визначається будівельною організацією самостійно з метою отримання повної і достовірної інформації про витрати при організації планування, бухгалтерського та внутрішньогосподарського обліку, аналізу собівартості будівельно-монтажних робіт, прийняття адміністративних рішень.

Витрати в будівельних організаціях можуть класифікуватись за такими ознаками:

- за видами діяльності;
- за місцем виникнення;
- за видами витрат;
- за способами віднесення вартості витрат до собівартості будівельно-монтажних робіт;
- за ступенем впливу обсягу будівельно-монтажних робіт на рівень витрат;

- за результативністю витрачання;
- за календарними періодами виникнення витрат;
- за приналежністю до договору підряду на виконання робіт з будівництва;
- за наявністю надзвичайних подій [7].

На наш погляд, такі ознаки, як вид витрат (класифікація за елементами та статтями калькулювання) і результативність витрачання (класифікація на продуктивні й непродуктивні витрати), а також надзвичайні витрати є типовими для будь-яких виробничих галузей і висвітлені в економічній літературі досить ретельно.

Групування витрат за елементами необхідне для визначення загальних обсягів використаних матеріальних, трудових та інших виробничих ресурсів, а також організації контролю за рівнем цих витрат загалом у будівельній організації. Групування витрат за статтями калькулювання здійснюється з метою планування виробничої собівартості будівельно-монтажних робіт, організації бухгалтерського й аналітичного обліку витрат, визначення вартості будівельно-монтажних робіт.

Ми пропонуємо зупинитись на інших ознаках (рис. 1).

Треба зауважити, що витрати, пов'язані з виконанням або реалізацією будівельно-монтажних робіт (БМР) – це витрати основної діяльності (а не операційної, що характерно для підприємств інших галузей).

Також необхідно розрізняти витрати другого та допоміжного виробництва.

Продукція другорядного виробництва надалі використовується під час виконання БМР, оскільки сюди належить виробництво бетонів та будівельних розчинів, залізобетонних і бетонних виробів, будівельних матеріалів, виробів і конструкцій, блоків та будівельного каміння, цегли.

Витрати допоміжного виробництва – це витрати виробничих структурних підрозділів будівельної організації, які забезпечують процес основного виробництва, зокрема здійснюють технічний огляд, технічне обслуговування та ремонт власних і орендованих будівельних машин, механізмів та устаткування.

Що стосується прямих і непрямих витрат, а також змінних та постійних, то тут будівельним організаціям надана певна свобода – їх перелік і склад встановлюється кожним суб'єктом гос-

подарювання самостійно, обов'язковою умовою лише є відображення такої інформації у власній обліковій політиці.

Специфіка будівельного виробництва, а саме: його тривалість, значна сума вкладень на початку діяльності, виконання робіт за певним договором підряду – потребує виокремлення витрат за календарними періодами виникнення та стосовно договору підряду на виконання робіт з будівництва, але питання розподілу таких витрат наразі залишається дискусійним.

Організація бухгалтерського обліку витрат на БМР передбачає:

- застосування єдиного підходу до відображення у бухгалтерському обліку господарських операцій з урахуванням правил ведення документообігу, системи рахунків, типових форм первинних облікових документів, реєстрів аналітичного обліку та способів реєстрації облікової інформації, обробки та узагальнення наявної інформації на паперових або електронних носіях, затверджених керівництвом будівельної організації з урахуванням особливостей її діяльності;

- розроблення облікової номенклатури об'єктів калькулювання [7].

Об'єктом бухгалтерського обліку витрат з метою визначення собівартості будівельно-монтажних робіт можуть бути окремі види будівельно-монтажних робіт, окрема будівля і споруда, декілька будівель і споруд, договір підряду в цілому.

Бухгалтерський облік витрат на виконання будівельно-монтажних робіт залежно від видів об'єктів обліку може бути організовано за замовленням відповідно до договорів підряду або методом накопичення витрат за певний період часу із застосуванням елементів нормативного методу обліку та контролю за економічним і раціональним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Облік витрат та калькулювання собівартості продукції незалежно від методів мають забезпечувати достовірне вимірювання обсягів виконаних робіт, величини витрат на виробництво та реалізацію, розміру незавершеного виробництва та витрат на нього, суми витрат на виправлення браку та інших величин. Єдиний обліковий процес утворюється з двох взаємопов'язаних етапів.



Рис. 1. Специфічні ознаки класифікації витрат на будівельно-монтажні роботи

На одному визначаються виробничі витрати щодо певної сукупності носіїв витрат, на іншому розраховується собівартість. Встановлення витрат за окремими об'єктами є необхідною умовою калькулювання собівартості. На практиці калькулювання собівартості продукції являє собою науково обґрунтовану систему розрахунків, за допомогою яких визначається собівартість одиниці відповідного виду продукції. Показники собівартості одиниці продукції широко використовуються в різноманітних економічних розрахунках. Так, за їх допомогою визначається ефективність певного технологічного процесу, здійснюється оцінка виконання планових завдань щодо собівартості як підприємству в цілому, так і за окремими виробничими підрозділами, забезпечується управління виробництвом, виконуються розрахунки економічної ефективності організаційно-технічних заходів.

На відміну від промислових підприємств, будівельні організації не можуть закріпити об-

ладнання, транспортні засоби, а інколи й робочі бригади за постійними місцями ведення робіт. Тому значна частина витрат на виробництво може бути включена до собівартості будівництва лише в порядку непрямого розподілу.

Але за умов створення на підприємстві класифікатора видів БМР з'являється можливість виокремлення груп обладнання та будівельних матеріалів, що застосовується для виконання певного виду робіт. Також можна сформулювати класифікатор професій відповідно до класифікатора видів БМР. Тоді певну частину витрат за елементами: витрати на оплату праці, матеріальні витрати та амортизаційні відрахування – можна буде розглядати як прямі відносно конкретного виду БМР згідно з класифікатором; а непрямі витрати розподіляти пропорційно до прямих за цим видом робіт. Відповідно, для організації обліку витрат на БМР, можна використовувати такий порядок формування:

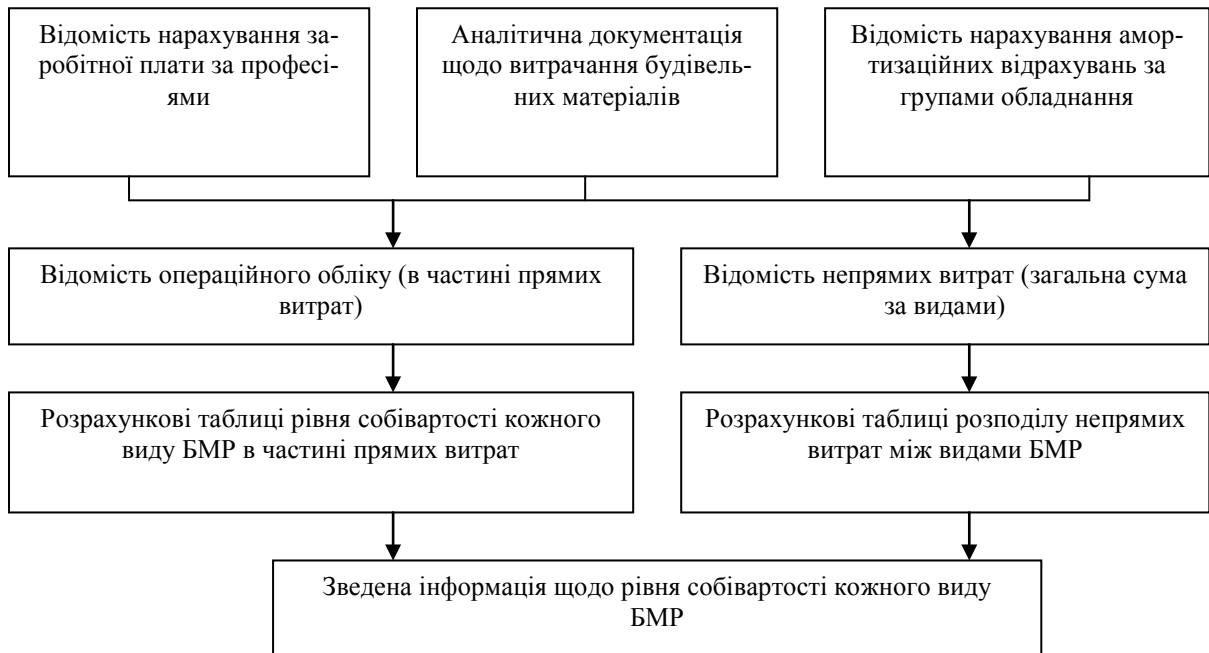


Рис. 2. Організація обліку витрат на будівельно-монтажні роботи

Отже, відображення інформації за видами БМР дозволить відслідковувати не лише стан витрат, а й динамічну картину їх формування.

У будівництві об'єктів одночасно беруть участь декілька будівельно-монтажних організацій (генпідрядник, субпідрядник), кожна з яких реалізує частину виготовлених робіт та

проводить відокремлений облік витрат. Таким чином, перспективи подальших розробок у цьому напрямку можуть бути зосереджені на удосконаленні організації обліку за місцями виникнення витрат та центрами відповідальності, за які можна розглядати окремих виконавців БМР.

Висновки

1. Для ефективної організації обліку витрат на будівельно-монтажні роботи необхідно застосовувати економічно обґрунтовану класифікацію витрат за різними класифікаційними ознаками. Це допоможе виявити визначені співвідношення між окремими видами витрат і обчислювати ступінь їхнього впливу на рівень собівартості й рентабельності робіт. Важливість вивчення класифікації витрат зумовлена тим, що вона лежить в основі багатьох управлінських процедур: калькулювання собівартості продукції; розподілу непрямих витрат між окремими об'єктами обліку та центрами відповідальності; планування та контролю рівня витрат.

2. Створення на підприємстві класифікатора видів БМР та центрів відповідальності й ув'язка з цими видами робіт груп обладнання, будівельних матеріалів та професій дозволить більшості витрат розглядати як прямі відносно певного виду БМР і використовувати суму цих прямих витрат як базу розподілу для непрямих витрат.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: навч. посіб. / А. Г. Загородній, І. Й. Яремко, Л. М. Пилипенко; МОНМС Укра-

- їни, Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Л., 2012. – 213 с.
2. Верхоглядова, Н. І. Фінансовий облік і калькулювання собівартості будівельно-монтажних робіт / Н. І. Верхоглядова // Економічний простір. – 2012. – № 57. – С. 263–268.
3. Гик, В. В. Вплив організаційно-технологічних особливостей будівництва на методику та організацію обліку витрат / В. В. Гик // Економічні науки. Сер., Облік і фінанси. – 2011. – Вип. 8 (29), ч. 2.
4. Дмитренко, А. В. Облік і аналіз витрат у будівництві: організація, методологія та методика : монографія / А. В. Дмитренко. – Полтава : ПолтНТУ, 2010. – 262 с.
5. Задорожний, З. В. Внутрішньогосподарський облік у будівництві: монографія / З. В. Задорожний. – Т. : Економічна думка, 2006. – 336 с.
6. Костик, Т. М. Сутність визнання в обліку доходів і витрат за будівельним контрактом / Т. М. Костик // Наук. вісн. НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.9. – С. 216–220.
7. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт: Наказ Мінрегіонбуду від 31.12.2010 N 573. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zhilpro.org.ua/news>.
8. Осмятченко, В. О. Облік і контроль витрат та обсягів будівельно-монтажних робіт: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В. О. Осмятченко. – К., 2006. – 20 с.

Е. А. ТОПОРКОВА¹, В. С. ШРУБКОВСКАЯ¹

¹ Каф. «Учет, аудит и интеллектуальная собственность», Днепропетровский национальный университет железнодорожного транспорта имени академика В. Лазаряна, ул. Лазаряна, 2, 49010, Днепропетровск, Украина

РАСХОДЫ НА СТРОИТЕЛЬНО-МОНТАЖНЫЕ РАБОТЫ – КЛАССИФИКАЦИЯ И ПОРЯДОК ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕТА

Рассмотрены основные признаки классификации расходов на строительные-монтажные работы, определены направления организации бухгалтерского учета в зависимости от объектов.

Ключевые слова: строительные-монтажные работы, расходы, объект учета, классификация, себестоимость

O. A. TOPORKOVA¹, V. S. SHRUBKOVSKA¹

¹ Department «Accounting, Auditing, and intellectual property» of Dnipropetrovsk National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan, Lazaryan Str., 2, 49010, Dnepropetrovsk, Ukraine

CHARGES ON BUILDING AND INSTALLATION WORKS ARE CLASSIFICATION AND ORDER OF ORGANIZATION OF ACCOUNT

The basic signs of classification of charges on building and installation works are considered, directions of organization of record-keeping depending on objects are certain

Keywords: building and installation works, charges, object of account, classification, prime price

Надійшла до редколегії 05.09.2012.

Прийнята до друку 25.10.2012.